

SPILLER DE TO RØDE GIGANTER UD MOD HINANDEN

Rumænien frigjorde sig fra Moskva efter anti-sovjetisk bølge

De lårkorte kjoler er også nået til Rumænien

Af STEIN VIKSVEEN

■ HAR DE GAVER MED? spørger toldereren i den grønbrune uniform på tysk.

- Nej.

- Ingen gaver, mumler han og sætter en tyk blyantstreg på et skema.

- Har De våben? Et gevær eller en pistol?

Jeg studser et øjeblik og spørger: - Tror De, jeg har tænkt at begynde en krig her?

Tolderen skyder huen endnu længere tilbage i nakken og mener: - I vestlige turister er så glade for at gå på jagt hos os. Jeg forklarer ham, at for min skyld må bjørnene i Kopaterne leve, til de bliver hundrede år. Trods forsikringerne endevender han en kuffer. Dermed er rumænernes modtagelsesceremoni på flyvepladsen Baneasa ved Bukarest afsluttet.

Ungdommen er nationalbevidst - og antisovjetisk

anden forfatter, Petru Dumitriu, a kritiserer den kommunistiske magtovertagelse i novellen »Incognito«.

De fremmede i landet

Den rumænske regering fører i dag en meget liberal minoritetspolitik. Over 400.000 rumænske statsborgere er i dag af tysk oprindelse og taler tysk som dagligsprog. De kom i forrige århundrede fra Sachsen til Transilvanien. Denne minoritetsgruppe havde det ikke let efter Hitlers sammenbrud. Alle mænd og kvinder fra 16 til 50 år blev sendt på tvangsarbejde til Sovjet hvor de blev helt til 1950. De tyskere, vi talte med, kunne fortælle om tragedier og grusomheder, der efter den tabte krig havde ramt skyldige og ikke skyldige. Men det er et faktum, at den overvejende del af den tyske befolkningsgruppe samarbejdede med den tyske okkupationsmagt og den rumænske fascistiske bevægelse. Hos en tysk familie i Sibiu i Transilvanien hang billedet af familieoverhovedet iført fascistuniform og jernkors på væggen. I dag gik det åbenbart familien udmærket igen, de havde anskaffet sig en folkevogn, hvad der endnu ikke er almindeligt i Rumænien.

I dag kan børnene igen gå i tyske skoler og børnehaver. Men hverken tyskerne her eller nogen anden del af befolkningen får udrejsetilladelse til den vestlige verden. Kun grupper rejser til andre østbloklænder er mulig. På dette område er Rumænien endnu efter Tjekkoslovakiet og Ungarn.

Stein Viksveen.

Rumæniens statsminister, Ion Gheorghe Maurer, kan mere sig i bevidstheden om, hvor godt det er gået med frigørelsen af Moskva

Den ene af de to røde giganter, som Rumænien har spillet på - Kinas statsminister Chou En-lai. Her ses han sammen med førstesekretæren for det rumænske kommunistparti, Nicolai Ceaucescu, der har markeret sit partis uafhængighed af Moskva

■ VI KAN GODT FORSTÅ, at Bukarest kaldes Østeuropas Paris. Byen har brede boulevarder og velplejede parkanlæg som Seine-metropolen. Stemningen her er hverken grå eller trist. Den ny mand i det rumænske kommunistparti, Nicolai Ceaucescu, 48 år, sætter som sin afledte forgænger, Gheorghe Gheorghiu-Dea, alt ind på at gøre hovedstaden til landets udsørgelsesvindue. Det har en dobbelt virkning: bønderne fra provinsen er imponeret over fremskridtene i Bukarest, og udlændingene er forbavsede over dynamikken i et nærgående, der i løbet af få år har lavet den gamle Balkan-hovedstad om til en moderne by.

National brise

Der fejrer en national brise over Rumænien. Det rumænske kommunistparti indtager en meget selvstændig stilling i Østblokken. Sovjets stilling er her i løbet af få år blevet stærkt reduceret. Den ideologiske strid mellem Moskva og Peking gav rumænerne en enestående anledning til at spille de to røde

giganter ud mod hinanden for dermed at styrke sin egen position. I april 1964 offentliggjorde den rumænske centralkomité sin berømte »uafhængighedserklæring«, hvori det fastslås, at der ikke findes privilegerede partier inden for den kommunistiske bevægelse. Alle partier, om de er små eller store, har samme rettigheder. Og intet andet land måtte i fremtiden blande sig i Rumæniens indre anliggender.

Antisovjetisk bølge

Umiddelbart derefter gik en antisovjetisk bølge over landet, og der faldt ytringer som: Khrustjov er mere brutal end Stalin. Studenterne ved universitetet i Bukarest forlangte, at de sovjetiske lærebøger blev fjernet fra bibliotekerne. Det russiske Maxim Gorki-institut blev nedlagt. I dag vil rumænerne ikke engang fortælle os, hvor det ligger. Den obligatoriske russisk-undervisning på skolerne blev afskaffet. I dag lærer 80 pct. af eleverne i Bukarest og mellem 60 og 70 pct. i den øvrige del af landet fransk som første sprog, derefter kommer engelsk, tysk og til slut russisk. Et sovjetisk tidsskrift, der udkom på rumænsk, er ophørt med at eksistere, til gengæld har rumænerne i dag deres eget velredigerede tidsskrift med den pragmatiske titel »Lumea« (Verden), ledet af den udogmatisk Gheorghe Ivascu. Her behandles det danske NATO-initiativ af Hans Helmut Jørgensen fra AKTUELT, Art Buchwald fra »New York Herald Tribune«, skriver, det »Sokonservative« U.S. News and World Report, citeres over en hel side om Vietnam-krigen, og iøvrigt tages der afsnit fra »News Week«, »Neue Zürcher Zeitung«, »Le Monde«, »Le Figaro«, »La Nation« og andre vestlige aviser. »Pravda«, der er den eneste østeuropæiske pressestemme, må nøjes med en adskilligt mere beskedne plads.

Kritik af Sovjet

Partiet har opnået, hvad det vil: det har givet tilladelse til en direkte og indirekte kritik af Sovjet. Men det forbyder en eksplosiv situation til en ukontrollerbar eksplosion. Hovedsagen er opnået: Russerne véd, hvad rumænerne mener. Denne frigørelse fra sovjetisk indflydelse har ikke alene styrket den rumænske selvbevidsthed, men også modet og viljen til at opnå stadig ny og bedre resultater. Det går fremad, ikke alene for landet som helhed, men også for den enkelte borger.

Frigørelses- og levestandardkurven stiger i takt. Bukarests bypillede vidner om det. I timevis kørte vi på kryds og tværs gennem byen. Nye bygninger rejser sig. På stilen kan man se, hvornår husene er bygget. De pompøse bygninger med tårne

og hundreder af udspring vidner om stalinistens blomstringsperiode. Derefter følger de første forsigtige forsøg på at skille sig af med denne arkitektoniske stalinisme. Og nu til slut de moderne højhuse med indkøbscentre og grønne planer, der lige så godt kunne have stået i Genève, Frankfurt eller København. Jo nærmere man kommer samtiden, jo tættere bliver bebyggelsen. Statistikken bekræfter indtrykket. Fra 1954 til 1960 blev der gennemsnitlig bygget 625.000 kvadratmeter boligareal om året. Fra 1960 til 1964 var tallet 1.320.000 kvadratmeter.

Fra land til by

Rumænien oplever som de fleste lande flugten fra land til by. Man lever bedre som arbejder end som bonde i denne bondestat, der så gerne vil være industristat. Bukarest er et tydeligt eksempel på udviklingen. For tre år siden havde byen 300.000 indbyggere, i dag er den i fuld fart på vej mod 2 millioner. Levestandarden er endnu forholdsvis lav, selv om ingen lider nød. Gennemsnitslønnen for en industriarbejder — der er blandt de bedst betalte — ligger på mellem 1200 og 1300 lei om måneden, det svarer til ca. 700 kr. Et sæt tøj koster mellem 400 og 1000 lei, et par sko fra 80 til 300 lei, et fjernsynsapparat 4000 lei og en bil i mellemklassen 50.000 lei. Dermed er leveomkostningerne meget lave og huslejerne utroligt rimelige, en 2-værelses moderne lejlighed i Bukarest koster 50 lei om måneden. Og folk i storbyerne er lige så røderne og velklædte som andre steder i Europa. »Lårkort« mode har allerede erobret Bukarest og affødt de første vittigheder:

Lårkorte kjoler

— En ung pige prøver sin første »lårkorte«. — Hvis jeg havde klædt mig sådan i din alder ..., siger moderen, »så havde du været omsværmet som ingen anden«.

»Måske, men så havde du også været ti år ældre.«

I dag går det støt fremad. Kommunistpartiet, der tidligere aldrig havde bred støtte hos befolkningen, sætter i dag alt ind på at slutte fred med alle grupper af folket. Det hemmelige politis fuldmagter er blevet begrænset, og der er givet et omfattende amnesti for politiske fanger. Ifølge en oversigt fra den internationale juristorganisation i Genève blev ca. 10.000 politiske fanger frigivet i 1964. Dermed er der praktisk taget ingen politiske fanger tilbage i rumænske fængsler. Blandt de løsladte drejer det sig om politikere og officerer fra kongedømmets dage, journalister, ledere fra landets tyske og ungarske minoritet og tilhængerne af de tidligere fascistiske organisationer.

Der er ufattelig forskel på land og by. Landbefolkningen er endnu på et primitivt stadium